

Briselē, 2008. gada 11. decembrī
S407/08

Ziņojums par Eiropas Drošības stratēģijas īstenošanu

- Sniegt drošību mainīgā pasaulē

Kopsavilkums

Ir pagājuši pieci gadi, kopš tika pieņemta Eiropas Drošības stratēģija, un Eiropas Savienības atbildības nasta ir lielāka nekā jebkad agrāk tās vēsturē.

ES joprojām ir stabilitātes balsts. Paplašināšanās vairojusi demokrātiju un labklājību mūsu kontinentā. Balkānu valstīs notiek pozitīvas pārmaiņas. Mūsu kaimiņattiecību politika ir radījusi stabilu pamatu attiecībām ar partneriem dienvidos un austrumos, un tagad tai jaunu dimensiju piešķir Savienība Vidusjūrai un Austrumu partnerība. Kopš 2003. gada ES ir pieaugoši ienesusi pārmaiņas, risinot krīzes un konfliktsituācijas tādās vietās kā Afganistāna vai Gruzija.

Tomēr divdesmit gadus pēc Aukstā kara beigām Eiropa piedzīvo arvien sarežģītākus draudus un problēmas.

Konflikti Tuvajos Austrumos un citur pasaulē joprojām nav atrisināti, citi konflikti ir uzliesmojuši pat mūsu kaimiņvalstīs. Stāvokļa pasliktināšanās laika gaitā apdraud mūsu drošību ar noziegumiem, nelegālu imigrāciju un pēdējā laikā arī pirātismu. Terorisms un organizētā noziedzība ir attīstījušies ar jauniem draudiem, tostarp mūsu pašu sabiedrībā. Irānas kodolprogramma ir ievērojami attīstīta, radot apdraudējumu stabilitātei reģionā un attiecībā uz ieroču neizplatīšanas sistēmu kopumā.

Globalizācija ir radījusi jaunas iespējas. Lielā izaugsme jaunattīstības pasaulē, kuras līdere ir Ķīna, ir glābusi miljoniem cilvēku no nabadzības. Tomēr globalizācija ir padarījusi apdraudējumus vēl sarežģītākus un savstarpēji saistītus. Mūsu sabiedrības artērijas – tādas kā informācijas sistēmas un energoapgāde – ir nedrošākas. Globālā sasilšana un vides degradācija maina mūsu planētas seju. Turklāt globalizācija paātrina varas maiņu un izceļ vērtību atšķirības. Pēdējā laika finanšu nestabilitāte ir satricinājusi gan attīstīto, gan jaunattīstības valstu ekonomiku.

Eiropa stāties pretī šiem jaunajiem izaicinājumiem, līdzīgi kā esam to darījuši pagātnē.

Izmantojot unikālu instrumentu klāstu, ES jau veicina lielāku drošību pasaulē. Mēs esam strādājuši, lai radītu cilvēkiem drošību, samazinot nabadzību un nevienlīdzību, veicinot labu pārvaldību un cilvēktiesības, palīdzot attīstības jomā un vēršoties pret konfliktu un nedrošības galvenajiem cēloņiem. ES joprojām ir lielākā līdzekļu devēja valstīm, kam vajadzīga palīdzība. Ilgstošai stabilitātei ir nepieciešamas ilgtermiņa saistības.

Pēdējās desmitgades laikā Eiropas drošības un aizsardzības politika, kā mūsu kopējās ārpolitikas un drošības politikas neatņemama sastāvdaļa, ir iemantojusi pieredzi un spējas, izvietojot vairāk kā 320 misijas krīzes pārvarēšanas jomā – gan iesaistoties miera veidošanā Ačēhā pēc tur notikušā cunami, gan aizsargājot bēgļus Čadā.

Šos sasniegumus ir devusi īpašā Eiropas pieeja ārpolitikai un drošības politikai. Tomēr nav iemesla ieslīgt pašapmierinātībā. Lai panāktu savu drošību un atsauktos uz savu pilsoņu gaidām, mums ir jābūt gataviem ietekmēt notikumu gaitu. Tas nozīmē, ka mūsu domāšanai ir jākļūst stratēģiskākai, efektīvākai un redzamākai visā pasaulē. Mēs gūstam vislabākos panākumus, darbojoties savlaicīgi un saskaņoti, izmantojot pareizās spējas un noturīgu sabiedrības atbalstu.

Ilgspējīgiem konflikta risinājumiem ir jāapvieno visi attiecīgā reģiona dalībnieki kopējā ieguldījumā miera labā. Suverēnām valdībām ir jāuzņemas atbildība par savas rīcības sekām, kā arī kopēja atbildība par iedzīvotāju aizsargāšanu no genocīda, kara noziegumiem, etniskās tīrīšanas un noziegumiem pret cilvēci.

Ir svarīgi, lai visas valstis ievērotu ANO Hartas pamatprincipus un EDSO principus un saistības. Mums ir skaidri jāpauž, ka nav apstrīdama valstu suverenitātes, neatkarības un teritoriālas integritātes ievērošana un strīdu risinājums miermīlīgā ceļā. Nekur nav pieļaujams, ka jautājumus par teritoriju izšķirtu ar draudiem vai militāru spēku.

Eiropai ir jāvada daudzpusīga atjaunotne pasaules mērogā. ANO ir starptautiskās sistēmas virsotnē. Viss, ko ES ir darījusi drošības jomā, ir saistīts ar ANO mērķiem. Šis laiks sniedz unikālu iespēju atjaunot daudzpusēju sadarbību ar Amerikas Savienotajām Valstīm un mūsu partneriem visā pasaulē. Eiropai transatlantiskās partnerattiecības joprojām ir neaizstājams pamats ar kopīgu vēsturi un atbildību. ES un NATO ir jāpadziļina stratēģiskā partnerība labākai sadarbībai krīzes pārvarēšanas jomā.

ES pēdējo piecu gadu laikā ir guvusi būtiskus panākumus. Mūs atzīst par svarīgu ieguldītāju tajā, lai pasaule kļūtu labāka. Tomēr, neraugoties uz visu sasniegto, vēl jāturpina īstenot Eiropas Drošības stratēģiju (EDS). Lai izmantotu visu savu potenciālu, mums ir jākļūst vēl *spējīgākiem, saskaņotākiem un aktīvākiem*.

Ievads

Eiropadome pieņēma Eiropas Drošības stratēģiju (EDS) 2003. gada decembrī. Tā pirmoreiz noteica principus un skaidrus mērķus, lai attīstītu ES drošības intereses, kas balstītas uz mūsu pamatvērtībām. Stratēģija ir ar vispusīgu pieeju un pilnīgi saglabā savu aktualitāti.

Šis ziņojums neaizstāj EDS, bet to papildina. Tas dod iespēju izskatīt, kā mēs esam rīkojušies praksē un ko varam tās īstenošanā uzlabot.

I. GLOBĀLAS PROBLĒMAS UN GALVENIE APDRAUDĒJUMI

Eiropas Drošības stratēģijā ir apzināts mūsu drošības interešu apdraudējumu un problēmu klāsts. Piecus gadus vēlāk tie joprojām vēl saglabājušies – daži ir kļuvuši vēl nozīmīgāki, un visi no tiem sarežģītāki.

Masu iznīcināšanas ieroču izplatīšana

Eiropas Drošības stratēģijā ir atzīts, ka gan valstu, gan teroristu veikta ieroču izplatīšana ir "potenciāli lielākais drauds ES drošībai". Pēdējos piecos gados šis apdraudējums ir pieaudzis, radot spiedienu uz daudzpusēju sistēmu. Lai gan Lībija ir atcēlusi savu Masu iznīcināšanas ieroču (MII) programmu, Irānai un arī Ziemeļkorejai vēl ir jāpanāk starptautiskās kopienas uzticība. Turpmākajās desmitgadēs iespējama civilās kodolenerģijas atjaunotne, ja to nepavada pareizi drošības pasākumi, arī rada problēmas ieroču neizplatīšanas sistēmai.

ES ir ļoti aktīvi piedalījusies daudzpusējos forumos, kas pamatojas uz 2003. gadā pieņemto MII izplatīšanas novēršanas stratēģiju, un bijusi viena no galvenajām starptautiskos centienos risināt jautājumu par Irānas kodolprogrammu. Stratēģijā uzsvērtā neizplatīšanas novēršana, izmantojot ANO un daudzpusējus nolīgumus, darbība kā galvenajai līdzekļu devējai un sadarbība ar trešām valstīm un reģionālām organizācijām, lai stiprinātu to spējas novērst ieroču izplatīšanu.

Mums šī pieeja būtu jāturpina ar rīcību politikā un finanšu jomā. Lai konkrēti stiprinātu neizplatīšanas režīmu, izšķiroši svarīgi ir, lai 2010. gadā paredzētajai Neizplatīšanas līguma pārskatīšanas konferencei būtu veiksmīgi rezultāti. Mēs centīsimies panākt, lai līdzsvarotā, iedarbīgā un konkrētā veidā šajā konferencē izskatītu līdzekļus, ar ko var uzlabot starptautiskus pūliņus novērst ieroču izplatīšanu, turpināt atbrūošanas un nodrošināt, lai valstis, kuras vēlas izmantot kodolenerģiju miermīlīgiem mērķiem, to darītu atbildīgi.

Vairāk jāstrādā arī tādās īpašās jomās kā: ES atbalsts daudzpusējai pieejai attiecībā uz kodoldegvielas ciklu; ieroču izplatīšanas finansēšanas apkarošana; bioloģiska drošuma un bioloģiskas drošības pasākumi; ieroču piegādes sistēmu, īpaši ballistisko raķešu, izplatīšanas ierobežošana. Būtu jā sākas sarunas par daudzpusēju līgumu, ar ko aizliedz ražot kodolieroču izstrādei paredzētu skaldāmu materiālu.

Terorisms un organizētā noziedzība

Terorisms gan Eiropā, gan visā pasaulē arvien ir lielākais mūsu ikdienas dzīves apdraudējums. Uzbrukumi ir notikuši Madridē un Londonā, savukārt citi uzbrukumi ir novērsti, un pašmāju izcelsmes grupas mūsu kontinentā kļūst aizvien nozīmīgākas. Organizētā noziedzība turpina apdraudēt mūsu sabiedrību – ar narkotiku, cilvēku un ieroču tirdzniecību, tāpat arī ar starptautiska mēroga krāpniecību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Kopš 2003. gada ES ir guvusi panākumus, vērsoties pret abām problēmām ar papildu pasākumiem Eiropas Savienībā saskaņā ar 2004. gada Hāgas programmu un 2005. gadā pieņemto jauno Tieslietu un iekšlietu politikas ārējās dimensijas stratēģiju. Tās ir palīdzējušas veikt pārrobežu izmeklēšanu un saskaņot darbību kriminālvajāšanas jomā. ES terorisma apkarošanas stratēģija, arī pieņemta 2005. gadā, ir pamatota uz cilvēktiesību un starptautisko tiesību ievērošanu. Tā sazarojas četrās pieejās: novērst radikālismu, vervēšanu un ar to saistītos faktorus; aizsargāt potenciālos terorisma mērķus; vajāt teroristus; un reaģēt uz uzbrukuma sekām. Lai gan šai ziņā galvenā nozīme ir valsts rīcībai, svarīgs solis Eiropas mērogā ir bijis Terorisma apkarošanas koordinatora iecelšana.

Mēs esam daudz paveikuši Eiropas Savienībā, lai aizsargātu savu sabiedrību no terorisma. Pamatojoties uz tādiem attiecīgiem instrumentiem kā Krīzes koordinācijas mehānisms un Civilās aizsardzības mehānisms, mums būtu jānostiprina koordinācijas pasākumi rīcībai liela terorisma akta gadījumā, īpaši, ja izmantoti ķīmiski, radioloģiski un bioterorisma materiāli. Ir jāturpina darbs, lai risinātu terorisma finansēšanas problēmu, izmantojot arī iedarbīgu un vispusīgu ES politiku par informācijas apmaiņu, pienācīgi ņemot vērā personas datu aizsardzību.

Mums ir arī jādara vairāk, lai apkarotu radikālismu un vervēšanu, vērsoties pret ekstrēmisma ideoloģiju un cīnoties pret diskrimināciju. Svarīga nozīme ir kultūru dialogam, izmantojot tādus forumus, kā piemēram, "Civilizāciju alianse".

Organizētās noziedzības apkarošanas jomā būtu jāpadziļina pašreizējās partnerības ar mūsu kaimiņvalstīm un galvenajiem partneriem, arī ANO, lai risinātu jautājumus saistībā ar cilvēku pārvietošanos un policijas un tiesas iestāžu sadarbību. Ir būtiski īstenot spēkā esošos ANO instrumentus cīņai pret noziedzību. Mums būtu jāturpina stiprināt savu terorisma apkarošanas partnerību ar Amerikas Savienotajām Valstīm, tostarp datu apmaiņas un aizsardzības jomā. Mums arī būtu jāstiprina savu partnervalstu spējas Dienvidāzijā, Āfrikā un pie mūsu dienvidu robežām. ES būtu jāatbalsta daudzpusēji centieni, galvenokārt saistībā ar ANO.

Mums ir jāuzlabo tas, kā mēs savienojam iekšējās un ārējās dimensijas. Dažādās aģentūrās valsts un Eiropas mērogā ir vajadzīga labāka koordinācija, pārskatāmība un elastība. To jau konstatēja Eiropas Drošības stratēģijā pirms pieciem gadiem. Progress šai ziņā ir bijis lēns un nepilnīgs.

Informācijas drošība internetā

Mūsdienu tautsaimniecība ir lielā mērā atkarīga no stratēģiski nozīmīgas infrastruktūras – transporta, sakaru pakalpojumiem un energoapgādes, kā arī no interneta. Ar ES Drošas informācijas sabiedrības stratēģiju, kas pieņemta 2006. gadā, vēršas pret noziedzību internetā. Tomēr uzbrukumi privātām vai valdības IT sistēmām ES dalībvalstīs ir piešķirusi šiem noziegumiem jaunu nozīmi, jo tos var potenciāli izmantot kā jaunu ekonomisku, politisku un militāru ieroci.

Šai jomā ir jāstrādā vairāk, izskatot iespēju izstrādāt vispusīgu ES pieeju, palielināt informētību un uzlabot starptautisku sadarbību.

Energoapgādes drošība

Bažas par atkarību no energoapgādes pēdējo piecu gadu laikā ir pieaugušas. Ražošanas samazināšanās Eiropā nozīmē, ka līdz 2030. gadam būs jāimportē līdz pat 75 % no mums vajadzīgās naftas un gāzes. To piegādās no ierobežota skaita valstu, no kurām vairākās pastāv stabilitātes apdraudējums. Tādēļ mums jāstopas ar virkni drošības problēmu, un tas skar visu dalībvalstu atbildību un solidaritāti.

Mums uz to ir jāatbild ar ES enerģētikas politiku, kurā apvienotas iekšējās un ārējās dimensijas. Augstā pārstāvja un Komisijas 2006. gada jūnija kopīgajā ziņojumā ir izklāstīti galvenie aspekti. Eiropā mums ir vajadzīgs vienotāks enerģijas tirgus, savstarpēji savienotāks, īpašu uzmanību veltot pašām izolētākajām valstīm un krīzes mehānismiem, ar ko risinātu piegādes pagaidu pārtraukumu.

Būtiski ir panākt lielāku degvielas, piegādes avotu un tranzīta ceļu dažādību, tāpat arī labu pārvaldību, tiesiskuma ievērošanu un investīcijas enerģijas avotu valstīs. ES politika atbalsta šos mērķus, uzņemoties saistības ar Vidusāzijas, Kaukāza un Āfrikas valstīm, kā arī izmantojot Austrumu partnerību un Savienību Vidusjūrai. Enerģētika ir svarīgs faktors ES un Krievijas attiecībās. Mums savā politikā būtu jārisina jautājums par tranzīta ceļiem, arī caur Turciju un Ukrainu. Ar saviem partneriem, tostarp Ķīnu, Indiju, Japānu un ASV, mums būtu jāveicina atjaunojami energoresursi, zema emisijas līmeņa enerģijas tehnoloģijas un energoefektivitāte, kā arī pārskatāmi un pareizi regulēti globāla mēroga tirgi.

Klimata pārmaiņas

Eiropas Drošības stratēģijā 2003. gadā jau tika apzināta klimata pārmaiņu ietekme uz drošību. Ir pagājuši pieci gadi, un šis jautājums ir vēl steidzamāks. Augstais pārstāvis un Komisija 2008. gada martā Eiropadomei sniedza ziņojumu, tajā aprakstot klimata pārmaiņas kā faktoru, kas vairo apdraudējumu. Dabas katastrofas, vides degradācija un sāncensība, konkurence par resursiem saasina konfliktus, īpaši nabadzības un iedzīvotāju skaita pieauguma apstākļos, radot ietekmi uz civiliedzīvotājiem, veselības, politikas un drošības jomām, tostarp palielinot migrāciju. Klimata pārmaiņas var arī izraisīt strīdus par tirdzniecības ceļiem, jūras zonām un agrāk nepieejamiem resursiem.

Mēs esam stiprinājuši savas konfliktu novēršanas un krīzes pārvarēšanas jomas, bet vēl ir jāuzlabo analīzes un savlaicīgas brīdināšanas spējas. ES to nevar izdarīt viena pati. Mums ir vairāk jāsadarbības ar apdraudētākajām valstīm, stiprinot to spējas risināt šīs problēmas. Īpaši svarīga būs starptautiska sadarbība ar ANO un reģionālām organizācijām.

II. VEIDOT STABILITĀTI EIROPĀ UN AIZ TĀS ROBEŽĀM

Mūsu kontinentā paplašināšanās joprojām ir liels stabilitātes, miera un reformas dzinējspēks.

Sarunas ar Turciju sākās 2005. gadā, un kopš tā laika ir atvērtas vairākas sarunu sadaļas. Progress Rietumbalkānos, lai gan lēni, tomēr ir turpinājies. Pievienošanās sarunas ar Horvātiju ir ievērojami attīstījušās. Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir ieguvusi kandidātvalsts statusu. Ar citām Rietumbalkānu valstīm ir parakstīti Stabilizācijas un asociācijas nolīgumi. Serbija ir ievērojusi gandrīz visus nosacījumus, lai virzītos uz padziļinātām attiecībām ar ES. ES nozīme joprojām ir būtiska Bosnijā un Hercegovinā, tomēr, neraugoties uz sasniegto, vietējiem politiskajiem līderiem ir jādara vairāk, lai novērstu reformu bloķēšanu.

Kosovā mēs izvietojam *EULEX* – savu līdz šim lielāko civilo EDAP misiju un turpināsim sniegt būtisku ekonomisku atbalstu. Visā reģionā neatņemami svarīga ir sadarbība un labas kaimiņattiecības.

Mūsu interesēs ir, lai valstis pie mūsu robežām tiktu labi pārvaldītas. Eiropas Kaimiņattiecību politika (EKP), ko sāka 2004. gadā, atbalsta šo procesu. Tajā piedalās visas uz to tiesīgās austrumu kaimiņvalstis, izņemot Baltkrieviju, ar kuru mēs pašlaik apsveram šādu iespēju.

Esam padziļinājuši attiecības ar Ukrainu – ar vērienīgu asociācijas nolīgumu, kuru drīzumā beigs izstrādāt. Drīz sāksim sarunas par līdzīgu nolīgumu ar Moldovas Republiku. Ir sākta Melnās jūras reģiona sinerģija, lai papildinātu ES divpusējās politikas nozares šajā Eiropai tik būtiskajā reģionā.

Jaunas bažas radījuši mūsu austrumu kaimiņu tā sauktie "iesaldētie konflikti". Situācija Gruzijā saistībā ar Abhāziju un Dienvidosetiju ir saasinājusies, izraisot bruņotu konfliktu starp Krieviju un Gruziju 2008. gada augustā. ES bija starptautiskas atbildes reakcijas līdere, uzņemoties abu pušu starpniecību, sniedzot humāno palīdzību, civilu pārraudzības misiju un būtisku finanšu atbalstu. Mēs turpināsim uzņemtās saistības, ES vadot Ženēvas procesu. Iespēja atrisināt Piedņestras konfliktu ir palielinājusies, ES aktīvi iesaistoties 5+2 sarunās un izmantojot ES Robežu palīdzības misiju.

Vidusjūras reģions, kam ir liela nozīme un kas piedāvā iespējas Eiropai, vēl rada sarežģītas problēmas, piemēram, nepietiekamas politiskas reformas un nelegāla migrācija. ES un vairākas Vidusjūras partneres, īpaši Izraēla un Maroka, strādā, lai padziļinātu divpusējās attiecības. EKP ir pastiprinājusi reformas, ko 1995. gadā sāka ar Barcelonas procesu, tomēr reģionāli konflikti līdz ar radikālisma pieaugumu turpina izvērst nestabilitāti.

ES ir bijusi svarīga nozīme centienos panākt situācijas risinājumu Tuvajos Austrumos, iesaistoties Kvartetā, sadarbojoties ar Izraēlu un Palestīniešu pašpārvaldi, Arābu Līgu un citiem reģiona partneriem. ES ir pilnībā iesaistījusi Anapolisas procesā, kas paredz divu valstu risinājumu, un sniedz Palestīniešu pašpārvaldei pastāvīgu atbalstu finanšu un budžeta jomā, arī spēju veidošanā, tostarp uz vietas norīkojot tiesas, policijas un robežpārvaldes ekspertus. Libānā ES dalībvalstis nodrošina pamatu ANO Pagaidu spēku Libānā (*UNIFIL*) miera uzturēšanas misijā. Irākā ES ir atbalstījusi politisko procesu, atjaunotni un tiesiskumu, tostarp ar *EUJUST LEX* misiju.

Irāna kopš 2003. gada rada arvien lielākas bažas. Par Irānas kodolprogrammu ir sniegtas vairākas ANO DP un SAEA rezolūcijas. Militāru spēju attīstība kodolieroču jomā apdraudētu ES drošību un nav pieņemama. ES kopā ar ASV, Ķīnu un Krieviju ir piemērojusi divējādu pieeju, apvienojot dialogu un palielinātu spiedienu. Augstais pārstāvis ir iesniedzis Irānai mērķtiecīgu piedāvājumu ar mērķi atjaunot savstarpēju uzticību un saistības ar starptautisko kopienu. Ja tā vietā turpinās attīstīt kodolprogrammu, pieaugs vajadzība pēc papildu pasākumiem ANO procesa atbalstam. Tai pašā laikā mums ir jāsadarbojas ar vietējām, tostarp Persijas līča, valstīm, lai veidotu drošību reģionā.

Eiropas Drošības stratēģijā ir atzīts, ka Eiropas drošības intereses sniedzas aiz tās tiešo kaimiņu robežām. Tādēļ īpašu rūpju avots ir Afganistāna. Eiropa ir uzņēmusies ilgtermiņa saistības ieviest stabilitāti. ES dalībvalstis sniedz ievērojamu ieguldījumu NATO misijā, un ES iesaistījusi pārvaldībā un attīstībā visos līmeņos. ES Policijas misiju turpina paplašināt. Šis darbs negūs panākumus, ja Afganistāna pilnībā neuzņemsies atbildību un ja kaimiņvalstis nesniegs savu atbalstu – īpaši Pakistāna, bet arī Indija, Vidusāzijas valstis un Irāna. Lielākas izredzes labām attiecībām starp Indiju un Pakistānu pēdējo gadu laikā tiešām ir bijis pozitīvs stratēģiskās bilances aspekts.

Saikne starp drošību un attīstību

Kā atzīts EDS un 2005. gada Eiropas Konsensā attīstības jomā – bez miera un drošības nav iespējama ilgtspējīga attīstība, un bez attīstības un nabadzības izskaušanas nebūs stabila miera. Sabiedrības veselības apdraudējumi, jo īpaši pandēmijas, vēl vairāk iedragā attīstību. Cilvēktiesības ir procesa būtiska daļa. Daudzās konflikta vai pēckonflikta zonās ir jāstopas ar briesmīgo faktu, ka dzimumvardarbību izmanto kā iebiedēšanas un terora ieroci. Būtiski ir reāli īstenot ANO DP Rezolūciju Nr. 1820 par dzimumvardarbību bruņotu konfliktu laikā.

Konflikti bieži ir saistīti ar valsts nestabilitāti. Tādas valstis kā Somālija ir nokļuvušas apburtā loka situācijā, ko rada vāja pārvalde un no jauna uzliesmojoši konflikti. Mēs esam centušies pārtraukt šo loku – gan ar attīstības palīdzību, gan pasākumiem, lai nodrošinātu augstāku drošības līmeni. Drošības sektora reforma un atbrūošāns, demobilizācija un reintegrācija ir būtiska stabilizācijas un atjaunošanas procesa daļa pēc konfliktiem, un tā bija mūsu misiju mērķis Gvinejā-Bisavā un Kongo Demokrātiskajā Republikā. Tos visveiksmīgāk varēs sasniegt, sadarbojoties ar starptautisko kopienu un vietējām iesaistītām pusēm.

Nesaudzīga abas resursu izmantošana bieži ir konflikta pamatcēlonis. Pieaug saspīlējums saistībā ar ūdens resursiem un izejvielām, kā risināšanai vajadzīgi daudzpusēji risinājumi. Kimberli process un Ieguves rūpniecības pārredzamības iniciatīva piedāvā novatorisku šās problēmas risinājuma modeli.

Pirātisms

Eiropas Drošības stratēģijā uzsvēra, ka pirātisms ir organizētās noziedzības jauna dimensija. Tas ir arī valsts disfunkcionalitātes rezultāts. Pasaules ekonomikā 90 % tirdzniecības notiek pa jūras ceļiem. Pirātisms Indijas okeānā un Adenas līcī pēdējo mēnešu laikā ir padarījis šā jautājuma risināšanu vēl steidzamāku un ietekmējis humānās palīdzības piegādi Somālijai. ES līdz ar pirātisma skartajām valstīm un citiem starptautiskiem dalībniekiem, tostarp NATO, ir reaģējusi, arī izmantojot mūsu pirmo EDAP jūras misiju *Atalanta*, lai novērstu pirātismu Somālijas piekrastē.

Vieglie ieroči un kājnieku ieroči (VIKI), kasešu munīcija un kājnieku mīnas

Eiropadome 2005. gadā pieņēma ES stratēģiju nelikumīgas VIKI, kā arī to munīcijas nelikumīgas uzkrāšanas un tirdzniecības apkarošanai. Saistībā ar tās īstenošanu ES atbalsta ANO rīcības programmu šai jomā. ES turpinās izstrādāt darbības, lai novērstu nelikumīgu VIKI radītos draudus.

ES ir sniegusi stingru atbalstu idejai par starptautisku Ieroču tirdzniecības līgumu un ir nolēmusi atbalstīt procesu līguma pieņemšanai. ES ir devusi arī nozīmīgu ieguldījumu pretmīnu darbībā. Tā ir aktīvi atbalstījusi un veicinājusi Otavas konvenciju par kājnieku mīnām visā pasaulē. Oslo konvencija par kasešu municiju, par kuru tika panākta vienošanās 2008. gada maijā Dublinā, ir būtisks panākums, reaģējot uz šā municijas veida izraisītajām humanitārajām problēmām, kas rada lielas bažas visām ES dalībvalstīm. Nozīmīgs nākamais solis būtu ANO protokola par šādu municiju pieņemšana, kurā iesaistītu visas lielākās militārās varas.

III. EIROPA MAINĪGĀ PASAULĒ

Lai reaģētu uz mainīgo situāciju attiecībā uz drošību mums jābūt efektīvākiem – gan ES iekšienē, gan attiecībās ar mūsu kaimiņiem, gan visā pasaulē.

A. Efektīvāka un spējīgāka Eiropa

Pēdējo piecu gadu laikā ir pieaugusi mūsu spēja risināt problēmas, un tai ir jāturpina augt. Mums ir jāstiprina mūsu pašu darbības saskaņotība ar labākas iestāžu koordinācijas un stratēģiskas lēmumu pieņemšanas palīdzību. Lisabonas Līguma noteikumi nodrošina struktūru tā panākšanai.

Mūsu pieejas centrā jābūt tam, lai jau iepriekš novērstu tādus iemeslus, kas var izraisīt konfliktus. Tajā būtiska ir miera veidošanas un nabadzības samazināšana ilgtermiņā. Katrā situācijā ir saskaņoti jāizmanto mūsu instrumenti, tostarp politiskie, diplomātiskie, attīstības, humanitārie, krīzes risinājuma, ekonomikas un tirdzniecības sadarbības, kā arī krīžu civiltas un militāras pārvarēšanas instrumenti. Tāpat mums būtu jāpaplašina mūsu dialoga veidošanas un vidutāja spējas. ES īpašie pārstāvji ES ietekmi novada uz dažādiem konfliktu reģioniem.

Pilsoniskā sabiedrība un NVO ir ļoti būtiski dalībnieki un partneri.

Lielu ieguldījumu sniedz arī mūsu vēlēšanu novērošanas misijas, ko vada Eiropas Parlamenta locekļi.

EDAP panākumi kā neatņemama kopējās ārpolitikas un drošības politikas sastāvdaļa ir atspoguļota faktā, ka arvien pieaug lūgumi pēc mūsu palīdzības. Mūsu īstenotā Gruzijas misija ir apliecinājusi, ko var sasniegt, ja rīkojamies kopā un ar vajadzīgo politisko gribu. Taču – jo sarežģītākas ir problēmas, ar ko saskaramies, jo elastīgākiem mums jābūt. Mums jānosaka savu saistību prioritātes atbilstīgi pieejamajiem resursiem. Kaujas vienības un civilās reakcijas komandas ir pastiprinājušas mūsu spējas reaģēt ātri.

Galvenais elements ir atbilstīgas un efektīvas komandu struktūras un centrālo iestāžu spējas. Ir jāpastiprina mūsu spējas apvienot civilo un militāro pieredzi, sākot no plānošanas līdz pat īstenošanai. Mēs attīstām šo EDAP aspektu, izveidojot piemērotas administratīvās struktūras, finanšu mehānismus un sistēmas. Ir arī jāuzlabo mācības, balstoties uz Eiropas Drošības un aizsardzības koledžu un jaunizveidoto Eiropas jauno virsnieku apmaiņas sistēmu, kas veidota pēc *Erasmus* parauga.

Mums ir jāturpina iekļaut cilvēktiesības visās šās jomas darbībās, tostarp EDAP misijās, ar pieeju, kas balstīta uz cilvēkiem un atbilst cilvēku drošības koncepcijai. ES ir atzinusi sieviešu nozīmi miera veidošanā. Šai saistībā ir ļoti svarīgi efektīvi īstenot ANO DP Rezolūciju Nr. 1325 par sievietēm, mieru un drošību, kā arī Rezolūciju Nr. 1612 par bērniem un bruņotu konfliktu.

Civilajās misijās mums ir jāspēj savākt personālu ar dažādām prasmēm un pieredzi, to ātri izvietot un ilgstoši uzturēt notikuma vietā. Mums ir vajadzīga pilnīga valstu kontingentu savstarpējā savietojamība. Lai to atbalstītu, dalībvalstis ir apņēmušās izstrādāt valstu stratēģijas, lai nodrošinātu ekspertus, ko atbalstīs izvietojams personāls misijas atbalstam, tostarp saistībā ar budžetu un apgādi. Lai ļautu laicīgi izvietot misijas, būtu jāpadara efektīvākas metodes, ar kādām nodrošina un saņem aizsardzības iekārtas.

Militārajās misijās mums ir jāturpina stiprināt mūsu centienus, kā arī savstarpējas sadarbības un pienākumu dališanas pasākumus. Pieredze liecina, ka ir jādarbā vairāk, īpaši attiecībā uz svarīgākajām spējām – stratēģiskajiem aviopārvadājumiem, helikopteriem, kosmosa resursiem un jūras uzraudzību (kā detalizēti noteikts Deklarācijā par spēju pastiprināšanu). Šie centieni ir jāatbalsta ar konkurētspējīgu un spēcīgu aizsardzības rūpniecību visā Eiropā, lielākus ieguldījumus izdarot pētniecībā un izstrādē. Kopš 2004. gada Eiropas Aizsardzības aģentūra ir veiksmīgi vadījusi šo procesu, un tai tas būtu jāturpina.

B. Ciešāka iesaistīšanās attiecībās ar kaimiņvalstīm

EKP ir pastiprinājusi individuālas divpusējas attiecības ES iekšienē. Ar šo procesu tagad ir jāveido reģionu integrācija.

Savienība Vidusjūrai, kas sāka 2008. gada jūlijā, sniedz jaunu politisku stimulu, lai kopā ar mūsu partneriem dienvidos censtos to panākt, izmantojot plašu darba programmu, tostarp attiecībā uz drošību, enerģētiku, ūdensapgādi un migrāciju. Būtiska nozīme būs tādu drošības apbraudējumu risināšanai kā terorisms.

Austrumu partnerība paredz praktiskas izmaiņas attiecībās ar mūsu kaimiņiem austrumos, būtiski uzlabojot politiskās, ekonomiskās un tirdzniecības attiecības. Mērķis ir stiprināt šo valstu labklājību un stabilitāti un līdz ar to arī ES drošību. Priekšlikumi attiecas uz plašu divpusējo un daudzpusējo sadarbības jomu loku, tostarp enerģētikas drošību un cilvēku mobilitāti.

Lai mūsu kaimiņvalstīs nodrošinātu ilgstošu stabilitāti, būs vajadzīgi pastāvīgi ES centieni sadarbībā ar ANO, EDSO, ASV un Krieviju. Mūsu attiecības ar Krieviju ir pasliktinājušās saistībā ar konfliktu Gruzijā. ES gaida, ka Krievija ievēros savas saistības – tā, lai tiktu atjaunota vajadzīgā uzticēšanās. Mūsu partnerattiecībām būtu jābalstās uz kopīgu vērtību – proti, cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošanu, un uz tirgus ekonomikas principu, kā arī kopīgām interesēm un mērķiem.

Ir vajadzīgi ilgstoši centieni, lai risinātu konfliktus Dienvidkaukāzā, Moldovas Republikā un starp Izraēlu un arābu valstīm. Tur, tāpat kā citos gadījumos, svarīga būs sadarbība ar ASV. Katrā atsevišķā gadījumā ir jāapvienojas visiem reģiona dalībniekiem, lai panāktu stabilu risinājumu. Tādām valstīm kā Turcijai, Ēģiptei, Jordānijai, Saūda Arābijai un Katarai ir bijusi arvien lielāka nozīme reģionā, taču Irānas situācija ir citāda. Pastāv īpaša iespēja sadarboties ar Turciju, tostarp ar Civilizāciju alianses starpniecību.

C. Partnerattiecības efektīvas daudzpusējas sadarbības veicināšanai

Eiropas Drošības stratēģijā aicināja Eiropu veicināt efektīvāku daudzpusēju sadarbību visā pasaulē. Kopš 2003. gada mēs esam stiprinājuši partnerattiecības, lai sasniegtu šo mērķi. Galvenā Eiropas partnervalsts šajā un citās jomās ir ASV. Jomās, kur esam sadarbojušies, ES un ASV ir bijis iesaistīts spēks, kas veicina pozitīvu attīstību pasaulē.

ANO ir starptautiskās sistēmas virsotnē. Viss, ko ES ir darījusi drošības jomā, ir saistīts ar ANO mērķiem. ES cieši sadarbojas galvenajās operāciju zonās, tostarp Kosovā, Afganistānā, KDR, Sudānā/Darfūrā, Čadā un Somālijā, un ir uzlabojusi iestāžu saiknes atbilstīgi 2007. gada ES un ANO deklarācijai. Mēs atbalstām visas sešpadsmit pašlaik notiekošās ANO miera uzturēšanas operācijas.

ES un NATO ir veiksmīgi sadarbojušās Balkānos un Afganistānā, lai gan oficiālās attiecības nav uzlabojušās. Mūsu kopējās drošības labā mums ir jāstiprina šīs stratēģiskās partnerattiecības un jāveido labāka operatīvā sadarbība, pilnībā ņemot vērā katras organizācijas neatkarību saistībā ar lēmumu pieņemšanu, kā arī jāturpina darbs ar militārajām spējām. Kopš 2003. gada mēs esam padziļinājuši attiecības ar EDSO, īpaši Gruzijā un Kosovā.

Mēs esam būtiski paplašinājuši attiecības ar Ķīnu. Ciešas un senas ir saites ar Kanādu un Japānu. Krievija vēl arvien ir būtisks partneris globālos jautājumos. Mēs varam vēl vairāk uzlabot attiecības ar Indiju. Kopš 2003. gada nozīmīgākas ir kļuvušas attiecības ar citiem partneriem, tostarp Brazīliju, Dienvidāfriku un Eiropā – Norvēģiju un Šveici.

ES ciešāk sadarbojas ar reģionālām organizācijām, jo īpaši Āfrikas Savienību. Ar ES un Āfrikas kopējo stratēģiju mēs atbalstām Āfrikas spējas pārvarēt krīzes, tostarp reģionālus rezerves spēkus un savlaicīgas brīdināšanas spējas. Mēs esam padziļinājuši saiknes ar partneriem Vidusāzijā – ar 2007. gadā pieņemtās stratēģijas palīdzību, pastiprinātu politisku dialogu un darbu ar tādiem jautājumiem kā ūdensapgāde, enerģētika, tiesiskums un drošība. Citviet ES ir attīstījusi saistības ar ASEAN (tādos reģionālos jautājumos kā jautājumā par Birmu), SAARC un Latīņameriku. Mūsu pieredze nodrošina ES īpašu nozīmi reģionu integrācijas veicināšanā. Mums būtu jāatbalsta tie, kas cenšas mums līdzināties atbilstoši to individuālajiem apstākļiem.

Otrā Pasaules kara beigās izveidotā starptautiskā sistēma saskaras ar spiedienu vairākās jomās. Tiek pārskatīta pārstāvība starptautiskajās iestādēs. Ir jāuzlabo leģitimitāte un efektivitāte, kā arī lēmumu pieņemšanas efektivitāte daudzpusējos forumos. Tas nozīmē lēmumus pieņemt kopīgi un radīt iespēju lielāku ieguldījumu dot citiem. Reaģējot uz kopīgām problēmām, nav citas alternatīvas kā vien kopīgi risinājumi.

Galvenās prioritātes ir klimata pārmaiņas un Dohas sarunu kārtas pabeigšana PTO. ES vada sarunas par jaunu starptautisku nolīgumu par klimata pārmaiņām, un tai ir jāizmanto visi līdzekļi, lai Kopenhāgenā 2009. gadā panāktu vērienīgu iznākumu. Mums būtu jāturpina 2005. gadā sāktā ANO sistēmas reforma un jāsauglabā Drošības padomes būtiskā nozīme un tās primārā atbildība par miera un drošības uzturēšanu starptautiskā mērogā. Starptautiskajai Krimināltiesai būtu jākļūst vēl efektīvākai, un tam jānotiek vienlaikus ar ES centieniem stiprināt starptautisko tiesiskumu un cilvēktiesības. Mums ir jāpielāgo SVF un citas finanšu iestādes, lai tās atspoguļotu mūsdienu realitātes. Būtu jāpārveido G8. Tāpat mums ir jāturpina kopīgie centieni sasniegt Tūkstošgades attīstības mērķus.

Šie jautājumi nav raksturīgi tikai vienai nozarei, bet tie attiecas gan uz iekšlietām, gan ārpolitiku. Tie rāda, kā divdesmit pirmajā gadsimtā vairāk nekā jebkad iepriekš suverenitāte rada atbildību. Attiecībā uz galvenajiem cilvēktiesību jautājumiem ES būtu jāturpina veicināt ANO Pasaules sammitā 2005. gadā panākto vienošanos – ka mēs kopā esam atbildīgi par to, lai aizsargātu iedzīvotājus no genocīda, kara noziegumiem, etniskās tīrīšanas un noziegumiem pret cilvēci.

Ārkārtīgi svarīgi ir saglabāt sabiedrības atbalstu mūsu globālajām saistībām. Mūsdienu demokrātijā – kur politikas izveidē ļoti būtiska nozīme ir plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrības viedoklim – ir būtiski, lai sabiedrība atbalstītu mūsu saistības ārzemēs. Visas pasaules nestabilajās zonās mēs izvietojam policiju, tieslietu ekspertus un kareivjus. Valdību, parlamentu un ES iestāžu atbildība ir informēt par to, kā mūsu rīcība veicina stabilitāti ES.

EDS pirms pieciem gadiem izstrādāja redzējumu par to, ka ES būs spēks, kas veicina taisnīgākas, drošākas un vienotākas pasaules izveidi. Lai nonāktu pie šā mērķa, mēs esam daudz paveikuši. Taču pasaule ap mums strauji mainās, rodas jauni apdraudējumi un mainās varas. Ja vēlamies labākā pasaulē izveidot drošāku Eiropu, mums ir jādara vairāk, lai veidotu notikumus, – un tas mums jādara nekavējoties.